

НАРЕДБА № 2 от 21.04.2011 г. за здравните изисквания към гробищни паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници

Издадена от министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 36 от 10.05.2011 г., в сила от 10.05.2011 г.

Раздел I Общи положения

Чл. 1. С наредбата се определят здравните изисквания към гробищните паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници.

Чл. 2. (1) Покойниците във всяко населено място се погребват в специално устроени гробищни паркове (гробища) или гробищни ансамбли.

(2) Изгарянето на покойници се извършва само в специално построени за целта крематориуми.

Чл. 3. (1) Устройственото планиране, инвестиционното проектиране, разрешаването на строителството и въвеждането в експлоатация на гробищните паркове се извършва в съответствие с изискванията на Закона за устройство на територията (ЗУТ), приложимите разпоредби на нормативните актове по прилагането му и специалните норми на тази наредба.

(2) Гробищните паркове се проектират, изпълняват и поддържат в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.

Чл. 4. (1) Местата, в които ще се извършва погребване или урнополагане, се определят от лицата, които управляват гробищните паркове.

(2) Лицата, управляващи гробищните паркове, възлагат на определени лица (гробари) изкопаването и оформянето на гробни места и контролират тяхната работа.

Раздел II Здравни изисквания към гробищните паркове

Чл. 5. (1) Местоположението, размерите и цялостното устройство на гробищните паркове се определят въз основа на действащите общи и подробни устройствени планове на урбанизираните територии и подробни устройствени планове за парковете и градините, като се спазват правилата и нормативите по чл. 31, ал. 2 от Наредба № 7 от 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони (ДВ, бр. 3 от 2004 г.).

(2) Подробни устройствени планове за гробищни паркове се приемат с решение на общинския съвет в зависимост от техния териториален обхват.

(3) След преустановяване на погребенията в гробищния парк теренът му може да се използва като мемориален парк с урнополагане въз основа на действащ нов подробен устройствен план.

Чл. 6. (1) Теренът, определен за гробище, трябва да отговаря на следните изисквания:

1. да не е с наклон към страната на урбанизираните територии, към водоизточници, използвани за питейно-битови нужди, плажове и места за къпане;

2. да не крие опасност за свличане или срутване;

3. да не се наводнява при проливни дъждове или топене на снегове;

4. почвените води да са на дълбочина най-малко 0,5 м под изкопното ниво на гробните места.

(2) Изискванията по ал. 1, т. 1 и 4 не се прилагат, в случай че проектът за изграждане на гробище предвижда дренажна система с минимална дълбочина 2,2 м.

Чл. 7. На територията на гробището се разполагат:

1. парцели и гробищни места за погребване;

2. места за изграждане на гробници;

3. места за изграждане на урнови стени;

4. места за изграждане на костници;

5. места за разпръскване на урнова пепел;

6. вътрешни главни и второстепенни алеи;

7. площи за озеленяване около оградата и край алеите с висока дървесна растителност, храсти и цветни насаждения;

8. сгради и места за други дейности, необходими за функциониране на гробището;

9. тоалетни за посетителите;

10. места за паркиране на моторни превозни средства.

Чл. 8. (1) Гробищните паркове се ограждат с ограда.

(2) В гробищните паркове се осигурява течаща вода за питейно-битови цели, отговаряща на изискванията на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (ДВ, бр. 30 от 2001 г.).

(3) Отпадъчните води се включват в канализационната мрежа на населеното място. Когато няма изградена канализационна система, отпадъчните води се изпускат във водоплътни изгребни ями, оразмерени съгласно нормите за проектиране на канализационни системи.

(4) За събиране на венци, цветя и други отпадъци се осигуряват подходящи съдове и се организира транспортването им за последващо третиране.

Чл. 9. Погребването на покойници се извършва във:

1. отделни гробни места;

2. урнови гробове;

3. урнови стени (ниши);

4. надземни стени (ниши) за поставяне на ковчези;

5. подземни или надземни гробници.

Чл. 10. (1) Отделните гробни места са обособени части от гробищния парк или гробището, предназначени за полагане на ковчег на покойник, включително на два ковчеза при фамилни гробни места,

които се разполагат един до друг или в подземни стоманобетонни или полимерни камери един над друг.

(2) Всяко гробно място за възрастен трябва да има минимални размери, както следва:

1. дължина - 2 м;
2. широчина - 1 м, а за фамилно гробно място - най-малко 1,5 м;
3. дълбочина - 1,5 м.

(3) При погребване на трупове на деца дълбочината на гроба трябва да бъде най-малко 1,2 м.

(4) Разстоянието между гробовете не трябва да бъде по-малко от 1 м по дългите им страни и 0,5 м по късите им страни.

(5) При извършване на погребването над гробното място се създава земен насип, висок около 0,5 м. Този насип впоследствие може да се оформи с рамка с паметна плоча.

(6) Гробните места могат да се оформят с паметни плочи, декорации и други елементи, без да се излиза извън установените за гробното място размери.

Чл. 11. (1) Стоманобетонни и полимерни камери са специално изградени съоръжения за едно или две погребвания, с възможност за поставяне на разделителна плоча, осигуряваща хоризонтално разделяне на камерата, които се монтират след извършване на изкоп с дълбочина не по-малко от 2,2 м и полагане на дренажен пласт под тях. Минималният слой пръст от дъното на горната камера не може да бъде по-малко от 1,25 м.

(2) Камерите трябва да имат следните минимални размери:

1. дължина - 2,2 м;
2. широчина - 1 м;
3. обща дълбочина - 1,5 м.

(3) Погребването на покойник в стоманобетонна или полимерна камера се извършва в херметически затворен метален ковчег с филтрираща система.

(4) При погребване на втори покойник в стоманобетонната или полимерната камера не се прилага срокът по чл. 25, ал. 1, а погребалната ниша след поставяне на ковчега се затваря плътно.

Чл. 12. (1) Урновите гробове се разполагат на обособени места от гробищния парк или гробището.

(2) Урновите гробове са с размери 0,7 м на 1 м, предназначени за полагане на една или повече урни с пепел от кремирани покойници.

Чл. 13. (1) Урнополагането може да се извършва в обикновени или фамилни гробни места на близки на покойника.

(2) Полагането на урни в гробно място трябва да става на 0,7 - 0,8 м дълбочина така, че урната да бъде покрита най-малко с 0,3 м пръст.

Чл. 14. Урновите стени (ниши) са обособени части от специално изградени стени в гробищния парк за полагане на урни с пепел от кремирани покойници.

Чл. 15. При надземни погребвания (в надземни стени (ниши) за поставяне на ковчези или в надземни гробници) покойниците се поставят в запоени метални ковчези с филтрираща система, а погребалната ниша

след поставяне на ковчега се затваря плътно.

Чл. 16. Изграждането на надземна урнова стена (ниша), надземна стена (ниша) за поставяне на ковчези, стоманобетонна камера, гробница или костница в случаите, когато представляват строеж по смисъла на ЗУТ, се допуска въз основа на разрешение за строеж, издадено при условията и по реда на ЗУТ.

Чл. 17. (1) Не се допуска погребване в общи гробове освен в изключителни случаи със съгласието на директора на съответната регионална здравна инспекция при спазване на следните изисквания:

1. разстоянието между отделните ковчези да бъде най-малко 0,5 м;
2. при погребване в два реда горният ред трябва да бъде отделен от долния с 0,5 м пръст;
3. ковчезите от горния ред трябва да се разполагат в шахматен ред спрямо долния;
4. дълбочината на общите гробове при погребване в два реда трябва да бъде най-малко 2,5 м и на най-малко 0,5 м от нивото на подпочвените води.

(2) Погребването на покойници извън гробището се допуска в случай на особени заслуги на лицето за развитието на съответното населено място или държавата с разрешение на кмета на общината или упълномощено от него лице, съгласувано с директора на съответната регионална здравна инспекция.

Чл. 18. При извършване на погребвания на лица от вероизповедания, различни от традиционното за Република България източноправославно вероизповедание, се вземат под внимание битът и традициите на съответната религиозна общност, регистрирана съгласно българското законодателство.

Раздел III

Изисквания при погребване и пренасяне на покойници

Чл. 19. (1) Погребването на покойници се извършва най-рано 24 часа след установяване на смъртта по реда на Наредба № 14 от 2004 г. за медицинските критерии и реда на установяване на смърт (ДВ, бр. 39 от 2004 г.) и получаване на препис-извлечение от акта за смърт.

(2) Погребване след 48 часа от настъпване на смъртта се разрешава при условие, че се вземат мерки за запазване и съхранение в специализирана хладилна камера или консервация на трупа съгласно изискванията на БДС EN 15017:2006 "Погребални услуги".

Чл. 20. (1) Кремирането на покойник се извършва след съставяне на акт за смърт и представяне на разрешение за кремация по образец съгласно приложение № 1. Разрешението се издава от лекаря или фелдшера, установил настъпването на смъртта, или лекаря, извършил аутопсията.

(2) Кремацията се извършва не по-рано от 24 часа и не по-късно от 8 дни след настъпването на смъртта при съхраняване на трупа в хладилна камера.

(3) Изгарянето на покойника трябва да бъде пълно и да не замърсява околната среда.

(4) Прахът на починалия се поставя в специален съд (урна) и се пренася за извършване на обряда по урнополагане, определен от близките на починалия, в съответния гробищен парк или се предава за съхранение на близките на починалия.

(5) По желание на близките прахът на починалия може да бъде разпръснат на специално определени места в рамките на гробищните паркове, на открито в природата или в частни имоти, намиращи се извън населени места, като в последния случай е необходимо писменото съгласие на собственика на имота.

(6) Прах от непотърсени урни в срок от 30 дни се заравя в определени урнови гробове на територията на гробищния парк или гробището.

Чл. 21. (1) Пренасянето и превозването на покойници се извършва със специализиран транспорт, предназначен само за тази цел, след извършено уведомление по реда на Наредба № 9 от 2005 г. за условията и реда за създаване и поддържане на публичен регистър на обектите с обществено предназначение, контролирани от регионалните здравни инспекции (ДВ, бр. 28 от 2005 г.).

(2) Кабината на водача на транспортното средство се отделя от товарния сектор чрез плътна преграда. Товарният сектор ежедневно се почиства и дезинфекцира с биоцид, разрешен за употреба от министъра на здравеопазването.

Чл. 22. (1) Покойниците, починали от заболяванията: холера, чума, петнист тиф, коремен тиф, антракс, туберкулоза (с бацилоотделяне), кримска хеморагична треска с бъбречен синдром и полиомиелит или от установено ново, непознато опасно заразно заболяване, се поставят в плътно затварящи се полиетиленови чували, поставени в плътно затворени дървени ковчези, облицовани отвътре с ламарина, дъното на които се посипва с хлорсъдържащ биоцид, разрешен за употреба от министъра на здравеопазването.

(2) В случаите по ал. 1 ковчезите остават затворени при пренасянето на покойниците до гробището, както и по време и след провеждане на траурния ритуал.

Чл. 23. (1) Пренасянето на покойници от едно населено място на страната в друго се извършва, като тялото се поставя във:

1. транспортен плик за покойници;
2. плътен дървен ковчег, облицован отвътре с ламарина, или
3. плътно затворен транспортен контейнер.

(2) В случаите по ал. 1, т. 2 и 3 дъното на ковчеза/контейнера се посипва със стърготини и хлорсъдържащ биоцид, разрешен за употреба от министъра на здравеопазването, или се поставя абсорбиращ дюшек.

(3) При транспортиране на покойници на дълги разстояния допълнително може да се извърши балсамиране и/или охлаждане на тленните останки. В случай на охлаждане температурата във вътрешността на контейнера не трябва да превишава 8°C през цялото време на транспортиране.

Чл. 24. (1) Пренасянето на покойници от територията на Република България в друга държава се допуска с разрешение на директора на съответната регионална здравна инспекция по образец съгласно приложение № 2.

(2) Пренасянето по ал. 1 се извършва в херметически затворен метален ковчег с филтрираща система, в плътен дървен ковчег, облицован отвътре с ламарина, който се запоява и пломбира, или в плътно затворен транспортен контейнер. При транспортиране на покойници в ковчези/контейнери дъното на ковчеза/контейнера се посипва със стърготини и хлорсъдържащ биоцид, разрешен за употреба от министъра на здравеопазването, или се поставя абсорбиращ дюшек.

(3) Когато се транспортират кремирани останки, те трябва да са защитени в подходящ за целта контейнер, чието съдържание трябва да е ясно идентифицирано.

(4) По време на херметизирането или запояването и пломбирането на ковчеза, съответно на затварянето на транспортния контейнер, присъства държавен здравен инспектор от съответната регионална здравна инспекция, който извършва контрол за спазването на здравните изисквания по ал. 2.

Чл. 25. (1) Изравянето на трупове или останките им за последващо използване на същото гробно място се разрешава най-малко след 8 години от последното погребване и се извършва през деня.

(2) Главният държавен здравен инспектор може да определи срок, по-кратък от този по ал. 1, за

отделни гробищни паркове или обособени парцели от тях въз основа на данни за климата, нивото на подпочвените води, механичния състав, относителната влажност, рН и степента на замърсяване на почвата с екзогенни химични замърсители.

(3) За намаляване на срока по ал. 1 за отделни гробищни паркове или обособени парцели лицето, управляващо гробищния парк, подава заявление до главния държавен здравен инспектор, към което прилага здравно-хигиенна експертиза, обуславяща исканото намаление на срока, изготвена от експерт в областта на оценка на въздействието върху околната среда.

(4) При необходимост главният държавен здравен инспектор може да изисква от лицето, управляващо гробищния парк, допълнителна информация за обстоятелствата по ал. 2.

(5) Изваждане на тленни останки за последващо използване на надземна ниша за поставяне на ковчег, стоманобетонна или полимерна камера и подземна или надземна гробница се извършва през деня и се разрешава най-малко след изтичане на 20 години от последното погребване.

(6) Лицето, управляващо гробищния парк, носи отговорност за спазването на условията и сроковете по ал. 1, 2 и 5.

Чл. 26. (1) Изравянето на трупове на починали или на останките им преди изтичане на 8 години от погребването или преди изтичане на срока по чл. 25, ал. 2 се допуска само по нареждане на съда или на прокурора по реда и при условията на чл. 157 от Наказателно-процесуалния кодекс и след писмено уведомяване на съответната регионална здравна инспекция.

(2) Лицата (гробарите) по чл. 4, ал. 2, които изравят трупове на починали лица и останките им, работят с лични предпазни средства, определени по реда на Наредба № 3 от 2001 г. за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място (ДВ, бр. 46 от 2001 г.). След приключване на работа гробарите измиват ръцете си и ги дезинфекцират с биоцид, разрешен за употреба от министъра на здравеопазването.

(3) Гробовете, от които са извадени тленни останки, при засипването им се дезинфекцират с подходящи хлорсъдържащи биоциди, разрешени за употреба от министъра на здравеопазването.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Съществуващите гробищни паркове (гробища) се привеждат в съответствие с изискванията на наредбата в срок до две години от влизането ѝ в сила.

§ 2. Наредбата се издава на основание на чл. 34, ал. 2 във връзка с § 1, т. 9, буква "ж" от допълнителните разпоредби на Закона за здравето и отменя Наредба № 21 от 1984 г. за хигиенните изисквания за изграждане и поддържане на гробищни паркове (гробища) и погребване и пренасяне на покойници (ДВ, бр. 92 от 1984 г.).

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

§ 4. Контролът по изпълнението на наредбата се осъществява от органите на държавния здравен контрол.

Приложение № 1

към чл. 20, ал. 1

.....
.....
(лечебно заведение, адрес и регистрационен №)

Изх. № ..... / .....

(дата)

РАЗРЕШЕНИЕ ЗА КРЕМАЦИЯ

на основание на чл. 20, ал. 1 от Наредба № 2 от 2011 г. за здравните изисквания към гробищни паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници

С настоящото се разрешава кремирането на тялото на:

.....
(име, презиме и фамилия на починалия)

.....
(дата и място на раждане)

Местоживеене .....

(община, град/село, улица)

Лична карта № .....

....., издадена на

от .....

Причина за смъртта .....

(по съобщението за смърт)

Починалият/та не е аутопсиран/а.

Починалият/та е аутопсиран/а. Аутопсионен протокол №

...../..... год.

НЕ НАМИРАМ ДАННИ ЗА НАСИЛСТВЕНА СМЪРТ И/ИЛИ НЕ СЕ НАЛАГА
СЪДЕБНО-МЕДИЦИНСКА ЕКСПЕРТИЗА.

ПОКОЙНИЯТ МОЖЕ ДА БЪДЕ КРЕМИРАН.

Лекар: .....

(трите имена на лекаря)

.....
(подпис и печат)

Приложение

№ 2

към

чл.

24,

ал.

1

.....
(Регионална здравна инспекция - гр. ....)

Изх. № .....

...../.....

(дата)

РАЗРЕШЕНИЕ

на основание на чл. 24, ал. 1 от Наредба № 2 от 2011 г. за здравните изисквания към гробищни паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници

С настоящото се разрешава пренасянето на тялото на:

.....
(име, презиме и фамилия на починалия)

Дата и място на раждане .....

Починал на .....

в .....

.....
(община, град/село)

Причина за смъртта .....

Тялото ще бъде пренесено с .....

.....
(транспортно средство)

от .....

.....
(отправна точка)

през .....

.....
(маршрут)

до .....

.....
(дестинация)

Пренасянето на трупа да се извърши в херметически затворен метален ковчег с филтрираща система, в плътен дървен ковчег, облицован отвътре с ламарина, запоен и пломбиран, или в плътно затворен транспортен контейнер. Дъното на ковчега/контейнера да се посипе със стърготини и хлорсъдържащ биоцид, разрешен от министъра на здравеопазването, или да се постави абсорбиращ дюшек.

Директор: .....